
kisdobos
1984. ÁPRILIS
MEGYEI KÖNYVTÁR
KAPOSVÁR

Képzeljetek el egy országot, amelynek a legnagyobb része sivatag! Emberek és állatok csupán ott élnek, ahol a homoktengert csatornák szelik át.

Ilyen ország a Szovjetunió legdélibb köztársasága, Türkménia. Amikor még nem volt repülőgép, hetekig tartott, amíg a tevekaraván az egyik városból átvándorolt a szomszéd városba. De hát alig volt város; a régi türkmének sátrakban — jurtákban — aludtak, nappal pedig lóháton terelték birkanyájaikat.

A mai türkmének már egészen másképp élnek. Ahol öntözni tudják a sivatagtól elhódított földet, ott gyapotot termesztenek. A gyapotnak olyan a termése, mint a vatta, s a belőle font szálakból káprázatosan szép szőnyegeket csomóznak az asszonyok-lányok.

Efféle szőnyegen üldögéltem magam is a múlt ősszel a híres türkmén íróval, Nariman Dzsumájevvel. Magyarországról beszélgettünk. Egyszer csak megkérdezte:

— Mi újság Jászberényben? Épült-e sok új ház, iskola, játszótér?

Miért éppen Jászberényről faggatózott?

Igaz történettel adta meg a magyarázatot.

A második világháború idején Nariman tizennyolc esztendős volt. Önkéntesen állt katonának. A szovjet hadsereg harcosaként üldözte a fasisztákat. Részt vett hazánk felszabadításában. Utat épített, hidat vert a csapatszállító teherautók számára.

Már átkeltek a Tiszán, amikor Nariman közelében felrobbant egy akna. Egy repeszszilánk őt is eltalálta.

Véresen, ájultan feküdt a rekettyebokor tövében. Társai az ellenséges golyók záporában nem tudták megkeresni. Továbbvonultak.

Órák teltek el. A bokrot hirtelen körülvette egy ellenséges osztag. A türkmén pásztor fia, Nariman úgy esett fogságba, hogy nem is tudott róla: nem ébredt föl az ájulatból.

A németeknek nem volt idejük, hogy kísérőt adjanak Nariman mellé, és gépkocsin vagy szekéren elvigyék a parancsnokságra.

— Mi legyen vele? — kérdezte egy közlegény.

A tizedes azt javasolta: ott helyben és azonnal lőjék agyon.

A hadnagy mást gondolt, s amit gondolt, ki is mondta:

— Ne pazaroljunk golyót erre a fiúra! Büntessék meg a saját tisztjei!

A német hadnagy utasította a szolgáját, hogy hozzon egy inget. Nem katonainget, hanem közönségeset, ahogy mondani szokták, *civilt*, olyat, amilyet a magyar boltokban árusítottak.

Két közlegény levetkőztette az ájult Narimant, ráhúzta az inget, azután újra ráadta a katonazubbonyt.

Vigyorogva mentek tovább.

A szovjet-türkmén katona ott maradt a rekettyebokor alján.

Amikor föleszmélt, nagy-nagy csend ülte meg a vidéket. Éles fájdalom hasított a karjába, amint feltápászkodott.

Arrafelé indult, amerre az övéit sejtette.

Meg is találta a csapatot. Az orvos azonnal nekilátott, hogy megtisztítsa és bekötözze a repeszvágta sebet. Ekkor tűnt elő a zubbony alól a magyar *civil* ing.

Bevitték Narimant Jászberénybe, és egy szigorú szovjet őrnagy elé állították.

— Igen? — nézett rá az őrnagy. — Mielőtt megsebesültél, úgy látszik, kifosztottál valakit. Lehúztad róla és magadra öltötted az ingét. Ezért súlyos büntetés jár. Tudod-e?

A türkmén fiú lehajtotta a fejét. Nézte az ing fehér gyolcsát, próbálta összeszedni gondolatait. Hogyan magyarázza meg, hogy soha életében nem nyúlt mások holmijához?

Magyarázkodjék? Köntörfalazzon? Bizonygassa, hogy nem rabolta az inget? Vajon hinnének-e neki?

Arca vöröslött a szégyentől.

— Most persze röstelkedsz — mondta az őrnagy, akit bosszantott, hogy efféle ügyekkel lopják az idejét.

A felszabadult Jászberény lakosai közül ekkor már jónéhányan segítettek a sebesültek ellátásában.

Egyikük, egy háromgyerekes asszony mélyen belenézett Nariman

ferde vágású szemébe. Ezerszer gyakorlott mozdulattal letörölte a fiú gyöngyöző homlokát, azután megkérte a tolmácsot: fordítsa le az őrnagynak, amit most mondani fog.

— Ez a fiú nem lehet tolvaj — szólt az asszony.

— Miből gondolja? — kérdezte a tiszt.

— Látom a teknitetéből. Azaz hogy... inkább csak érzem. Kérem, ne büntessék meg!

— Ha csak a tekintetéből látja... azaz hogy érzi — vonta össze szemöldökét az őrnagy —, az nem elég bizonyíték a katona ártatlanságára.

— Akad más bizonyíték is — mondta egyre bátrabban a jászberényi asszony.

— Mi az? — fordultak feléje a harcosok.

— Nézzék meg a legény jobb felső karját! Látják? Azt sebezte meg az aknaszilánk. Katonazubbonya ujját át is lyukasztotta.

— Igaz — bólintottak a többiek.

— Látják a civil inget? — kérdezte az asszony. — Úgy gondolom, hogy ha rajta lett volna a sebesülés előtt, akkor annak is lyukasnak kellene lennie. A sebesülés után pedig nem volt olyan állapotban, hogy bármit is elrabolhatott volna és magára ölthetett volna.

A harcostársak bólogattak. Az őrnagy szigorú vonásai megenyhültek.

Így történt, hogy a türkmén nép fia nem kapott fenyítést. Néhány hét múlva meggyógyult, és folytathatta a felszabadító harcot.

Agageldi Allanazarov

Napsütötte gőzhajó

Türkménföld: napsütötte gőzhajó.
Előre tartó, sosem lassuló.
E hajó fölött, fenn a messzeségben
esőt ígérő felleg száll az égen.

Türkménföld: gyümölcsöskert, meseszép!
Kémények füstölögnek szerteszét.
Az olajfúrótornyok erdeje
világít s nyújtózkodik fölfele.

Csomóznak fürgén asszonyi kezek
tavaszt idéző csodaszőnyeget,
s míg körülvesznek fehér gyapothalmok,
szülőhazádnak szívverését hallod.

Gyárfás Endre fordítása

Görög Júlia rajzai

Nagy Katalin

HÓ★NAP★LÓ

Hogyan kell beszélni Wittner fejével?

Koltai Éva rajza

Furcsa dolgok vannak. A múlt hónapban majdnem kizártuk az őrsből Bíró Karcsit. Ebben a hónapban az őrsöt zárta ki a Wittner majdnem.

Wittner Laci bolondul a kutyákért. Már pólyás kora óta. Még olyan kicsi volt, hogy cumisüvegből itta a teát, igaz egyedül is tudta. Sétáltak a ligetben. Laci fogta a cumisüveget és néha ivott belőle. Egyszer csak azt látja a mamája, hogy egy idegen kiskutyát cumiztat. Amikor rászólt, engedelmesen visszavette a kutyától az üveget, és tovább cumizott ő maga. Aztán adta volna újra a kutyának...

Ahogy nőtt a gyerek, néhány kutya meg is harapta, mert mindegyikkel kikezdett. Be kellett oltani veszettség ellen. De ez se vette el a kedvét. Ha vásárolni küldték és a Közért ajtajánál éppen volt egy kutya kikötve, hát rögtön elvitte sétálni. A gazdájuk persze ideges lett ettől, az egyik fel is jelentette Wittneréket, hogy lopós a gyerekük.

Amikor a kisöccse már járni tudott, vele küldték ki a ligetbe a szülők. Azt remélték, most már van játszótársa, abbahagyja a kutyabolondériát. De Laci egyáltalán nem játszott a kisöccsével bújócskát, homokvárat vagy ilyesmit. Csak a kutyákat nézette vele is. Úgyhogy a szülők egyszer csak azt vették észre, hogy a kicsi odaáll a fához, felemeli az egyik lábát, úgy pisil. És ordított, ha a bilit ajánlgatták neki erre a célra.

Mindezt a mamájától tudjuk. Arra kért minket, próbáljunk beszélni a fejével, mert egyre csak kutyáért könyörög a fia. De a papája hallani se akar róla. Mi szívesen észhez térítettük volna Wittnert, csak nem tudtuk, hogy kell kezdeni. A mamája mindenesetre vett neki egy papagájt. Wittner rá se nézett. Viszont a család nem tudott aludni többet, mert a papagáj annyira csipogott. Lehet, hogy csirke volt, csak nem vették észre időben. Akkor vettek neki aranyhalakat. Mert a hal az néma. Wittner azt mondta, a hal még buta is, nem lehet vele

semmit kezdeni. A teknősbékától a kistestvére annyira félt, hogy nem mert lelépni a földre. Kizárólag a bútorokon tanyázott. A nyúltól nem félt, nagyon is szerette. Annyira, hogy elengedte a ligetben, azt mondta, hadd menjen az anyukájához a kisnyuszi.

Végre megoldódott a helyzet. Wittner papája hosszabb időre külföldre utazott. Mindenki nagyon boldog volt, mert ez dicsőség a családnak. Wittner is nagyon boldog volt, mert a nagynénik összeadták a pénzt, amit már régen akartak, csak a papa miatt nem merték. És akkor megvette végre a kutyát. Amikor hazavitte, a kistestvére rögtön ráismert. Azt mondta: bocika.

A kutya tényleg majdnem akkora, mint egy borjú, vagyis gyönyörű bernáthegyi. Már kívülről tudjuk a családfáját. Wittner mindenkinek megtanította. Híres családból származik a kutya, az biztos. A rokonai a magas hegyekben élnek, és azzal foglalkoznak, hogy kimentik az embereket a hó alól, ha betemeti őket a lavina. Ez a bernáthegyi kutyák szokása. Ez itt a Wittnerék lakásában unatkozhat. Sokat kell sétáltatni, hogy ne legyen honvágya. Különben Cézár lett a neve.

Wittner minden szabad idejét Cézár sétáltatásával töltötte. Sőt nemcsak a szabad idejét. Mert például nem járt az őrssel sehova, hiába hívtuk. Azt mondta, sétáltatja Cézárt. Akkor ajánlottuk, hogy mi is sétálhatunk, ha akarja. De nem akarta. Azt mondta, a kutya jobb szereti ha kettesben vannak, csak így lehet idomítani.

Aztán észrevettük, hogy nem is kettesben sétálnak, hanem hármasban. Egy idegen nagyfiú ment mindig velük. Wittner megengedte, hogy ő fogja a pórázt.

Kriván Kati nem bírta sokáig. Rátámadt Wittnerre.

— Ezt a csöves legényt meg hol szerezted?

— Nem csöves. A barátom.

— Csöves. Látszik az! — erősködött Kati.

— Azt se bánom. Kutyaszerető. Azt mondja, Cézár első díjat nyerhet a kutyaszépségversenyen. És ő elintézi, hogy indulhassunk a versenyen.

— Hát csak induljatok! De akkor válassz: vagy a csöves barátod, vagy a Gepárd őrs!

Wittner a csövest választotta.

Egyik nap nem jött iskolába. Hazafelé meglátogattuk. Mert mi nem zártuk ki őt az őrsből, csak ő minket. Gondoltuk, biztos beteg. Nem volt beteg. Telefonügyeletet tartott. És bőgött is. Elveszett a Cézár tegnap...

Még szerencse, hogy a nyakörvébe beletett egy kis cédulát, rajta a telefonszámuk, címük. Most azt várja, hogy majd telefonál a becsületes megtaláló. Segítettünk neki a telefont várni estig. Néma maradt. Pedig nem volt rossz a vonal, megvizsgáltuk percenként.

Másnap reggel nálunk csöngött a telefon fél hatkor. Anyukám kiugrott az ágyból. Azt hitte, a telefonébresztő. Anyukám néha megkéri, mert sokszor elalszunk. De Wittner volt. Azt mondta, megjött Cézár magától. Csupa sár meg bogáncs a szőre, messziről jöhetett. És szűköl, majdnem sír, lehet, hogy bántotta is, aki ellopta. De fő, hogy megvan. Aznap délután az egész őrs Cézárt sétáltatta. Részben azért, hogy vigyázzunk rá, részben azért, mert a csöves legény már lekopott. Nem is került elő többet.

ÁPRILIS Az őrsben mindenki tudja, hogy ki lopta el Cézárt. De nem mondtuk Wittnernek, hogy no ugye! Úgyis tudja magától. Elhatároztuk, hogy az őrs előfizeti a Kutya című újságot. És Wittner lesz az újságfelelős.

Gyurkovics Tibor: NÉVIKE

Április 2. Áron — nem jobb tankon menni, mint batáron

Április 6. Bíborka — szőlőlevélbe öltözz, ne bíborba

Április 8. Dénes — mit kapkod az ülepéhez

Április 10. Zsolt — kilenc tojást behabzsolt

Április 13. Ida — add ide!

Április 16. Benedek — kőből van a kenyered

Április 20. Tivadar — azt se tudja, mit akar

Április 21. Konrád — számít ám sok léhűtő rokon rád!

Április 22. Tatjána — mézet perget a tálba

Április 24. György — hozd be a sört!

Tandori Dezső versei

Szappankutya

Dömötör medvém sok barátja
neki mind a „legkedvesebb";.
ám medvének csak egy Kutyája,
egy Szappankutyája lehet.
E kutya neve nem Bozó,
nem is Buksi — ő: Habozó!
Ha sétálgatnak az esőben,
kutyájukkal, Dömötörék,
habzik Habozó szája bőven,
száll békés szappanbuborék.
Annak, ki nem tudja, mi ez,
Szappankutya félelmetes.
De aki olvassa e verset,
kutya-futtától nem ijed meg.

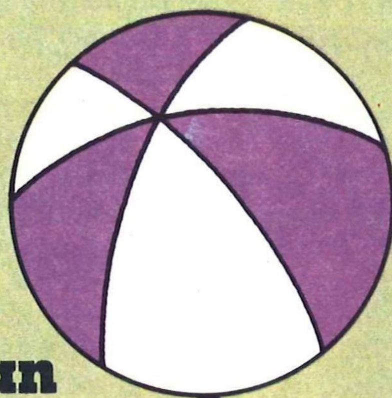
Dömötör főzenetanár

Dömötör főzenetanár,
lila mellényes medvém,
medvébb, mint néha hinném!
Most főleg így dörmög: „De kár,
hogy nincs kissé több főzene,
mit tanítani kellene."
Így ő zenét nem is tanít,
csak lógatja a lábát,
és csöndben dalolgat, amíg
a főzenét csinálják.

Döbrentei Kornél

Labdázgató

Dobd ide, dobd oda
pattan,
elnyeli mennyei
katlan,
itt suhan, ott zuhan
porba,
fölrepül újra a
Holdba,
vissza, ha hullik a
teste,
két karod jászola
rejtse,
dobjad az égbe fel
újra,
érjen el álomi
túlra,
szállj vele, kedved a
szárnya,
fellegen által is
szállna,
tán akad ott, aki
várja:
bú eszi azt, olyan
árva,
rína, egén boru
látszik,
mert vele senki se
játszik.

Káldi János

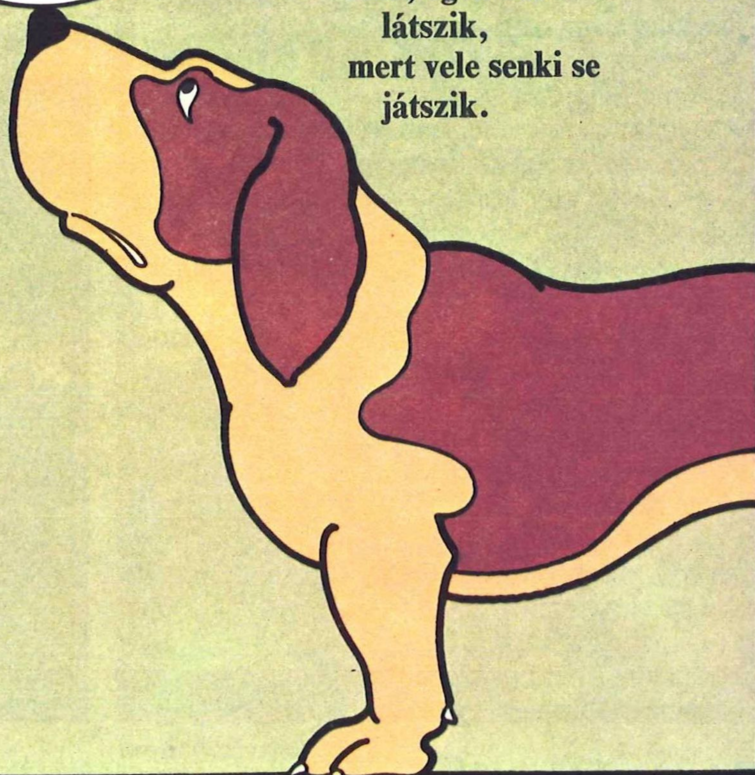
A vásárban

Tíz forint a kicsi bicska,
öt forint a csengő,
úgyszintén a rézkarika,
ötven meg a kendő.

A kabátot — halljátok-e? —
száz forintért adják.
Van itt kérem tenger áru,
vidámság, mulatság.

Százszámra a papírpörgő,
sötét és világos.
Berekedten kiáltozik
bábos és bazáros.

Így folyik ez alkonyatig,
talán éjféltájig,
később már az üres térre
csak a hold világít.

Vida Győző rajzai

Kányádi Sándor

Meddig ér a rigófütty?

Megjött a tavasz, leterítette köpenyét s leült a dombra. Végignézett a berkeken, a kerteken, a lankákon s a réteken, a csupasz-kopasz fák és bokrok kopárló gyülekezetén:

— No, amíg ezeket felöltöztetem... — szaladt ki a száján, de már mosolyogva szólt oda a körülötte legyeskedő szellőnek: — Eredj, szolgám, suttogd közhírré a fák és bokrok között, hogy aki megmondja, meddig ér el a rigófütty, azt elsőként s tetőtől talpig aranyvirágokba öltöztetem.

Illant is már a szellő, terült-fordult, s egy pillantás alatt szétsuttogta a suttognivalóját.

Nagy mozgás támadt a szellő nyomában. Minden fa és bokor azt hitte, hogy ő aztán igazán meg tud felelni a tavasz kérdésére.

A parti füzek kihúzták öreg derekukat és legényesen kezdték pödörgetni pelyhedző barkáikat. A rekettyebokrok sem akartak lemaradni. Nem is beszélve a gyümölcsfákról. A meggy, a cseresznye, a szilva, az alma, a körte, de kiváltképpen a dió, akin egész nap füttyögni szokott a rigó, ő ne tudná, ők ne tudnák, hogy meddig ér el a rigófütty?

De bizony nem tudták. El is csendesedtek valamennyien.

— Hát ennek fele sem tréfa — kottyantotta el a korán érő cseresznye.

— Kerek egy kérdés — gondolta az almas a körtefa.

— Kemény dió! — sóhajtotta el magát a vén diófa.

— Ha legalább egy rigónk volna — savanyodott el a meggy, akinek a hangjáról mértéket vehetnének.

— Egy rigó, egy rigó.

— Bár egy rigófiú.

De nem volt.

S mert tudták, hogy a rigó a lombos fákat szereti, elkezdtek csöndben, szorgalmasan rügyezni, levelezni.

— Mi az a nagy csönd odalenn? — kapaszkodott a fölfelé igyekvő szellőbe a sombokor a domboldalon.

— A töprengés csöndje.

— Miféle töprengésé?

— Azt kell kitalálni, hogy meddig ér el a rigófütty.

— S aki kitalálja?

— Aranyvirág lesz a jutalma — mondta a szellő szűkszavúan, s azzal már föl is szuszszant a dombra a tavasz mellé.

Ültek és várták az eredményt.

Napok vagy talán hetek múltán, amikor már szépen zöldellt a környék, megjelent az első rigó is. És hová is szállt volna másra, mint a diófára. El is füttyentette magát. Hegyezték a fülüket a fák, de mind hegyezhették, mert abban a pillanatban innen is, onnan is felharsant a rigófütty.

Zavartan álltak a fák a nagy rigófüttyögésben. A tavasz kacagott, kacagott a tréfán, a szellő meg táncot járt örömében.

Ekkor megszólalt a sombokor a domb oldalában:

— Én megmondom, meddig ér a rigófütty.

— Kicsoda mondja meg? — néztek föl a kicsi sombokorra.

— Én mondom meg — húzta ki magát a sombokor. — Rigótól rigóig ér. És ilyenkor meg körbeéri a földet.

Nagyot néztek a bölcs fák, hümmögtek, de aztán belátták, hogy a bokornak igaza van. Annál is inkább, mert látták, hogy maga a tavasz is helyeslőleg bólogat a sombokor válaszára. S láthatták azt is, amint elnyeri méltó jutalmát, mert abban a minutumban tetőtől talpig aranyvirágba borult.

Hervay Gizella

Lovacskás mese

Mire észrevette magát Kobak, már a verekedés kellős közepén találta magát. Igazán nem lehetett tudni, hogy ki kezdte. Mindenesetre Karcsi is visszaütött, Katika is, Kobak is. Hanem a tanító néni nem hitte el. És mivel egy verekedést nem lehet csak úgy csengőszóra abbahagyni, és mivel a tanító néni pont akkor jött be az osztályba, amikor Kobak viszszaütött, a tanító néni Kobakot büntette meg.

— Állj a sarokba! — mondta szigorúan.

Hanem ahogy álldogált Kobak a sarokban, egyszerre csak rányerített a falrepedésből egy lovacska.

— Sose búsulj! — vigasztalta. — Én tudom, hogy te csak véletlenül állsz a sarokban, és nem vagy hibás. Ülj a hátamra, és fogóddz meg jól a sörényemben!

Azzal átszökött a táblán, kiszökkent az ablakon, ki az udvarra. Vágtattak nagy sebesen, de mikor fordultak volna, akkor látta meg Kobak, hogy a lovacskának csak fél szeme van.

— Ne búsulj egyet se, lovacska, majd én rajzolok neked másik szemet — vigasztalta, s már vette is elő a zsebéből a színes ceruzát.

— Ejnye, Kobak! Ne firkáld össze a falat! — mondta a tanító néni mérgesen, azzal kiültette szégyenszemre az első padba. — Tedd a padra a kezedet magad elé, nehogy megint előhúzz valamit a zsebedből!

Így ült Kobak a padon szétterpesztett ujjakkal, és sehogy sem értette, hogy a tanító néni mért haragszik rá. Hiszen szemet akart rajzolni a lovacskának! És a lovacska is segített rajta, hát nem lett volna szép tőle, ha fél szemmel hagyja a lovacskát.

De nem kellett sokat szomorkodnia, mert egyszer csak a pad repedéséből szólt ki a lovacska:

— Köszönöm, hogy szemet rajzoltál, ne szomorkodj, én tudom, hogy csak jót akartál. Kapj csak fel a hátamra, és fogóddz meg jól a sörényemben!

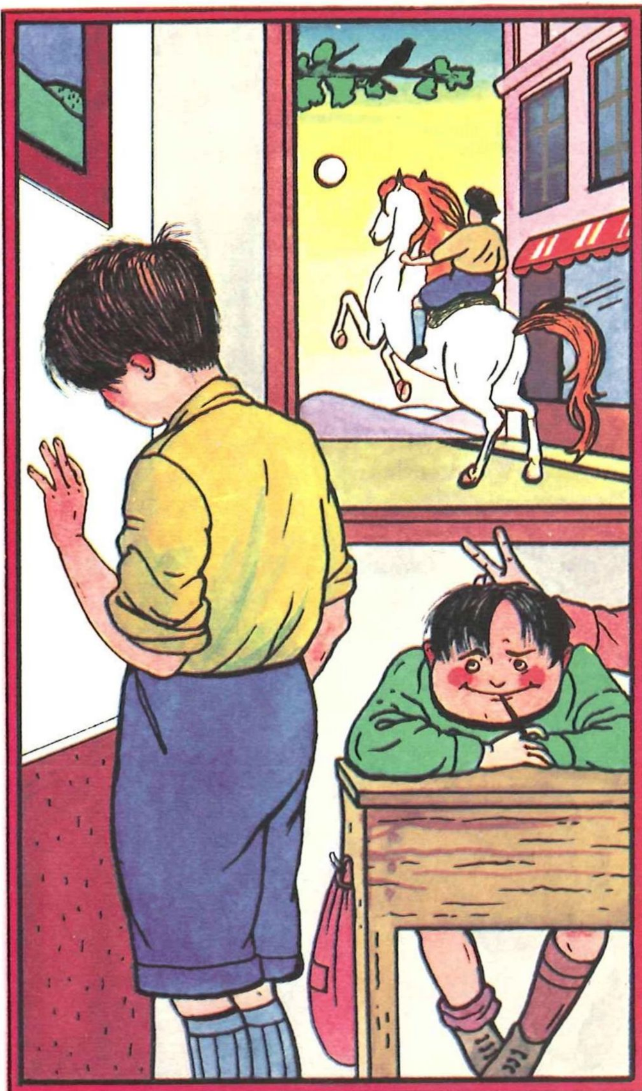
Átugrattak a padon, átszöktettek az ablakon, a kerítésen, elhagytak minden villamost, de mikor fordultak volna, Kobak észrevette, hogy a lovacskának hiányzik egy patkója.

— Hagyd csak el! — biztatta a lovacskát. — Majd karcolok én neked a körmömmel patkót, de igazit!

Hanem a tanító néni még jobban megharagudott.

— Ne karcold a padot, Kobak! Úgy látszik, nem érted, hogy megbüntettelek. Bent maradsz nagyszünetben az osztályban egyedül.

Ült Kobak a nagy osztályban egyedül, és annyira félt, hogy hiába nézett a falra s a padra, sehogy se látta a lovacskát. Mikor már nagyon egyedül érezte magát, akkor rajzolt a táblára egy lovacskát, éppen olyat, amilyen rányerített. De a rajzolt lovacska nem akart megszólalni, hiába szólongatta Kobak.

Békés Rozi rajzai

Fecske Csaba: HARAGSZOM RÁD, GUSZTI!

Gusztira három okból is haragudnom kellett volna. De én csak harmadszorra haragudtam meg rá, akkor is kis időre, mert majdnem szerelmes lettem miatta. Hogy miért csak akkor és azért? Mert Guszti végül is a barátom volt, s ha szakítok vele, magamat fosztom meg a legjobb baráttól. Nos, ez volt Guszti egyedüli szerencséje.

Most pedig elmesélem sorjában a három haragudnom kéne történetét. Kezdem az elsővel, amelynek főszereplője Ibolya, a kecskénk. Ibolya szép tarka, szelíd kecske volt, mondhatni nyájas jószág. Apám kapta ajándékba valakitől, már nem emlékszem kitől és miért. Nagyon megszerettük Ibolyát, majdhogynem tenyerünkön hordoztuk, a bátyám meg én. Gyakran kihajtottam a rétre, ahol a legdúsabban sarjadt a fű, hogy jóllakhasson. Olykor Guszti is velünk volt: úgy látszott, ők ketten Ibolyával szintén összebarátkoznak.

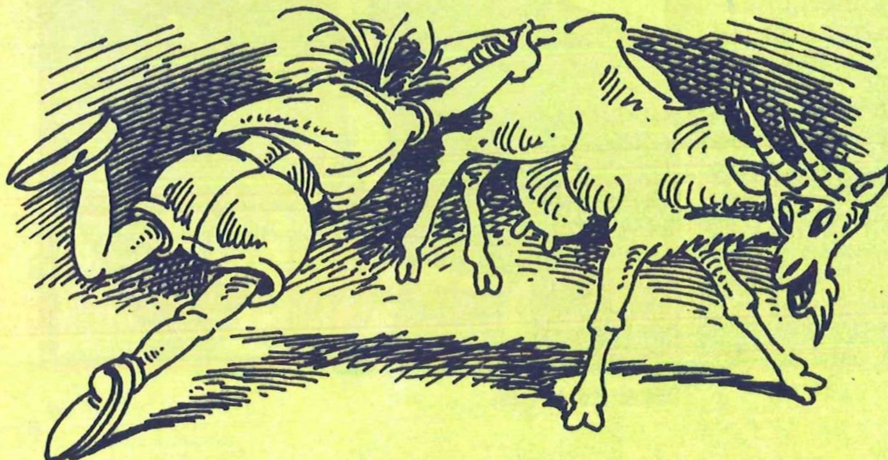
— Nagyon szelíd ez a kecske? — kérdezte tőlem, amint ballagtunk hazafelé alkonyattájt.

— Nagyon — feleltem.

— És semmiért sem haragszik?

— Már miért haragudna — épphogy kimondtam ezt, már meg is húzta a farkát és elrikkantotta magát: — Gyi te Ibolya! — mintha egy közönséges ló lett volna.

Ibolya pedig megroggyantotta két hátsó lábát és elrúgta magát a földtől, mintha el akarna repülni. Ijedten kaptam utána, de csak a farkát tudtam megmarkolni. Hanem Ibolya már lendületben volt, s engem orra rántott. Elnyúltam a porban, mint egy megtermett béka. Ami különben nem is lett volna olyan nagy baj, hiszen estem én már le diófa hegyiből is, ha négy csitri lány meg nem látott volna.

— Hihihi — vihogtak szemtelenül.

— Megtaláltad amit kerestél? — kérdezte Piri, akinek szőke haja volt, és ráadásul mellettem ül az iskolában.

Veres voltam, mint a cékla, és azt se tudtam, hogy most a kecske után szaladjak-e, vagy megvárjam, míg szétnyílik alattam a föld, s eltűnhetek nyomtalanul.

Még aznap este hadat üzentem Gusztinak alattomos tettéért, s a hivatalos okmányt, amely egyébként Népszava nevű újságként látta el már közönséges feladatát, szóval ezt az okmányt sárviasszal lepecsételtem és elküldtem az ellenségnek a húgommal, aki csak hosszas fenyegetőzés után teljesítette a parancsot. De akkor aztán tüstént. Máig sem tudom, kézbesítette-e valóban azt a fontos iratot, mert másnap, amikor szembetalálkoztam Gusztival, mintha mi sem történt volna, köszönt: — Szia.

— Szia — mondtam foghegyről, leereszkedően.

— Tudok egy jó rejtekhelyet — súgta közel hajolva hozzám.

— Miféle rejtekhelyet? — adtam a közömböst, de úgy látszik, megérezte hangomban az izgatottságot, mert megfogta a karomat és magával cipelt. — Elviszlek oda, de van még egy kis dolgom itt a suszterájban, rögtön elintézem.

A suszteráj egy régi öreg épület utcára nyíló helyisége volt, teli pókhálóval, ami a félhomályba szivárgó fényben úgy festett, mint valami ócska, foszlófélben levő kelme; csirizés cserzettbőr-szagú volt ez a műhely, a polcokon félretaposott sarkú, levált talpú lábbelikkel, amiket — úgy gondolom — soha senki sem hordott azontúl, hogy ilyenekké váltak, mert a suszter soha nem is javította meg őket, s csak azért rakta föl a polcokra, hogy azt higgyük, rengeteg munkája van. A suszter rosszlábú, ősz ember volt, nem láttuk másutt, csak a műhelyben, s el se tudtuk volna képzelni az utcán vagy bárhol máshol, ahol a közönséges emberek tartózkodnak. Mi gyerekek nagyon szerettünk a műhelyben lenni, nézni cigarettája füstjét, hallgatni duruzsoló hangját. Mert bizony mesélni nagyon szeretett. Szívesen lépkedtem hát fölfelé a lépcsőn Gusztival. Már lenyomtam a kilincset és kissé megilletődötten köszöntem, amikor Guszti a vállam fölött elkiáltotta magát:

— Faszeg, csiriz! Faszeg, csiriz! — s usgyi, elrobogott.

Az öreg suszter mint a villám fölpattant a háromlábú kisszékéről, s a fülem mögé nyomott egy kanál csirizt. A csiriz persze forró volt még. Tenyeremet a fülemre tapasztva vinnyogtam, mint egy beteg kutya. — Mi az, megtalpalták a füledet? — kérdezte egy vékonyka hang. Elvörösödtem. Piri volt.

— Bee — nyújtottam rá a nyelvem, s elkullogtam. Mikor kihűlt a csiriz, fülem teljesen a koponyámhoz tapadt.

— Látod, most nem vagy olyan kajlafülű — mondta Guszti, s körmével vakargatni kezdte rólam.

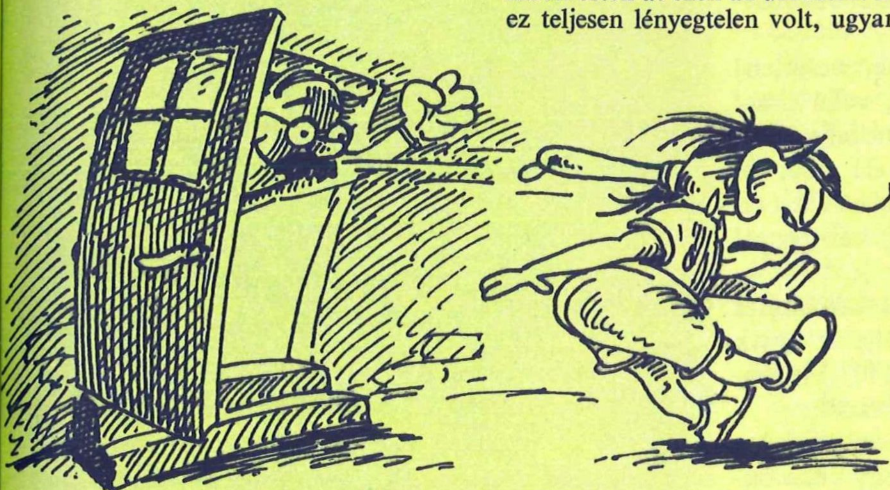
Miután ezzel a számomra nem éppen kellemes művelettel végzett, jól megtekertem az orrát.

— Evvel tartoztam — kiáltottam vissza a hídról. A fülem viszont másnap meg harmadnap is förtelmesen sajgott, de egy férfi nem engedheti meg magának a nyavalygást, hát tűrtem derekasan.

Gusztinak pedig — legalábbis úgy tűnt — nyoma veszett. Két napig

színét se láttam, hiába lődörögtem végig-hosszig a nyári utcán. Zsebrevágtam a kezem, s unottan fütyörészni kezdtem, bele-belerúgva olykor a kerítésbe, amitől a kutyák idegesek lettek. Ugatni kezdtek, s csaholva nekirontottak a kerítésnek, én meg kajánul vigyorogtam tehetetlen dühükön. De a mosoly az arcomra fagyott: a Hollóék kerítésére az volt kiírva krétával: VÖLGYI PIRI
GÁL PALI
EGYPÁROK

— Ez csak Guszti lehetett — hasított belém a gyanú. — Még ilyen hülyeséget, hogy Piri meg én! Nahát,

micsoda képtelenség! — döntöttem el magamban határozottan, s mint akit legkevésbé sem zavar az egész, tovább bandukoltam. De nini! A Kovácsék kapujára is ki volt írva hatalmas betűkkel a két név, s a rövid kísérő szöveg, amely hírül adta a világnak azt a szemenszedett hazugságot. Ekkor már tényleg izgatott lettem, s futni kezdtem a járdán: Szabóék, Verébék s végig az utca minden kapuja virított a fehér krétabetűktől. Mit csináljak, nem tűrhetem ezt a szégyent?! Kihúztam a zsebemből az enyhén szólva nem tiszta zsebkendőt és megpróbáltam letörölni az írást. De a deszkák göcsörtösek, szálkásak voltak, hát bizony nem sikerült. Ekkor előhalásztam egy darab krétát, s nekifogtam, hogy a nevemet olvashatatlanná tegyem. De hát ilyen az én formám! Mit gondoltok, ki állt mellettem abban a pillanatban, amikor a krétát a legelső deszkához odanyomtam? Piri a tejfeles szájú, aki mindig az enyémről írja le a leckéjét.

— Látom, szorgalmasan dolgozol azon, hogy hírbe hozz. Nahát, szégyelld magad! Ha már ennyire szerelmes vagy belém, legalább nekem szóltál volna. Különben is, te csak egy mamlasz vagy! — mondta, azzal faképnél hagyott. Én meg csak álltam ott földbegyökerezett lábbal, mukkani se tudtam.

Napokig ki se mozdultam otthonról, amin fölöttébb csodálkoztak a szüleim, de különösebben nem firtatták az okát. Gusztival nem óhajtottam többé találkozni, bár megkísérelte néhányszor diplomáciai úton a közeledést: a húgával üzent, aki az én húgomnak adta át, majd végül a húgom nekem, úgyhogy mire hozzám elértek, többnyire nagy változáson estek át ezek az üzenetek. Bár ez teljesen lényegtelen volt, ugyanis hidegen hagytak engem. Esténként korán a szobába húzódtam, elővettem egy könyvet — a Toldit vagy a Hajótöröttek szigetét —, és olvasni kezdtem. Sokszor azon vettem észre magamat, hogy gondolataim Piri körül rajzanak, mint lámpafénynél az éjjeli lepkék; hogy lenvirág színű szemét látom, pisze orra körül azt a néhány szeplőt, amit a valóságban sohasem vettem észre; láttam ugyan, de nem gondoltam rá, ügyet se vetettem az egészre. Nem tudom, miért jelentek meg lehunyt szemhéjam alatt. Néha, bár egyedül voltam, elpirultam felsüléseimre gondolva. Ilyenkor mindig eltököltem magamban, hogy bosszút állok Gusztin, minden bajom okozóján.

De erre nem került sor.

— Beszélnem kell veled — állított be egy verőfényes délelőtt.

— Mit tudnál olyat mondani, ami engem érdekelhetne? — kérdeztem, miközben a bal lábammal megvakartam a jobbot.

— Talán tudnék — halkította le a hangját sejtelmesen.

— Ki vele! — mert persze, furdalt a kíváncsiság.

— Piri üzent. — Itt egy kis hatásszünetet tartott, de én ügyeltem, hogy az arcom semmiről se árulkodjék. — A Nyíres mellett vár hétkor, ha te is úgy gondolod.

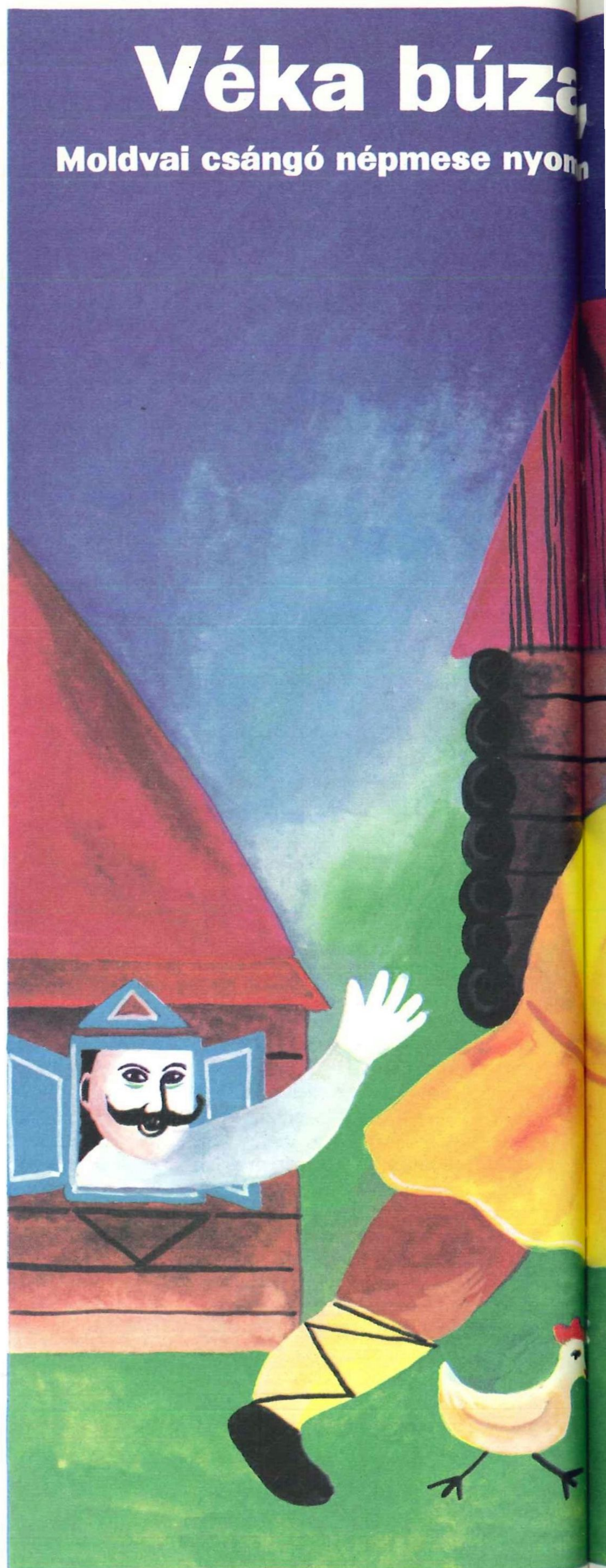
— Hazudsz! — sziszegtem.

— Győződj meg róla! — mondta, és otthagyott kétségeimmel viaskodni. Mondanom sem kell, már fél hétkor egy mélyedésben lapulva lestem, valóban eljön-e?

Lassan vánszorogtak a percek. Még elgondolni is szörnyű volt, hogy nem jön el, csak Guszti vigyori képét látom majd, amikor ideállít, hogy jót röhögjön rajtam. De ekkor megpillantottam Pirit messziről, amint fejét jobbra-balra tekergetve közeledett. Gyorsan előbújtam rejtekhelyemről, s elindultam felé.

A torkom kiszáradt, nyelni se tudtam, s folyton csak azt hajtogattam magamban: „Mit mondjak neki, mit mondjak neki, mit mondjak neki?"

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy fiatal pár. Éppen csak hogy eltelt a lakodalmuk, a vendégek hazatakarodtak, azt mondja a menyecske az emberecskéjének:

— Hallja-e ember? Édesapám azt ígérte, hogy mikor mi ketten egybekelünk, akkor ad nekünk egy véka búzát s egy véka rozst. Most kend el kéne menjen érte.

Az újember igen málészájú volt, azt mondja a feleségének.

— Jól van asszony, én elmegyek, de olyan messze laknak édesapádék, hogy mire odaérkezem, elfelejtem, hogy miért küldtél.

— Ó ember, ne legyen olyan szerencsétlen! Menjen előre s mondja: Véka búza, véka rozs! Véka búza, véka rozs! Ezt addig mondja, míg oda nem érkezik! Akkor nem felejti el!

Az emberecske egy zsákot vett a hóna alá s elindult, fújta elé felé: — Véka búza, véka rozs! Véka búza, véka rozs!

Odaért a szántóföld végéhez. Ott két ember éppen búzát s rozsot vetett. Meghallja az egyik ember, hogy mit mond ez a koma. Hij! Megharagszik kegyetlenül, azt mondja a társának:

— Hallja-e, mit mond az a szerencsétlen?! Azt mondja, hogy az isten nekünk csak egy véka búzát s egy véka rozsot adjon! Komámuram! Verjük meg!

— Verjük!

Na, a két ember nekikapott, jól elpáholták szegény emberecskét, utoljára még ki is tanították:

— Kend szerencsétlen! Máskor ha ilyent lát, ne azt mondja! Mondja, hogy: én istenem, szaporítsd meg!

— Ezután azt mondom! — Ment az emberecske előre nagy bánatosan. — Én istenem, szaporítsd meg, én istenem, szaporítsd meg!

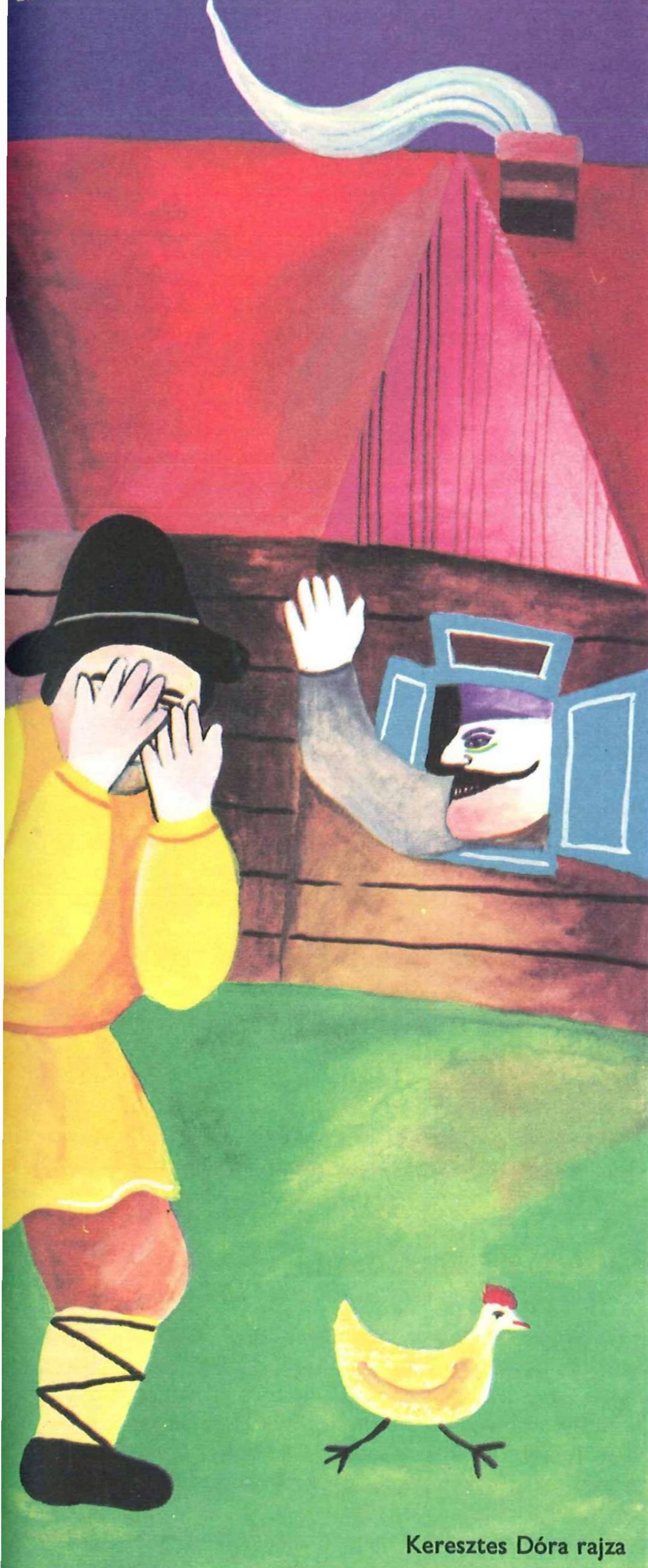
Ahogy így meneget, se lát, se hall, egyszer csak egy kocsma elé ért. Hát ott két legény úgy ütötte egymást, hogy még a vérük is folyt. Ám akárhogy verekedtek, mégis az egyik legény meghallotta, hogy mit mond ez az ember. Megragadta a társának a haját:

— Állj meg, pajtás! Hallod-e, mit mond ez a semmirevaló?! Azt mondja, hogy az úristen szaporítsa meg a bajt s a veszekedést!

— Hij, a ragyogóját, ezt nem hagyjuk annyiba! Adjunk neki is! — Na, nem is hagyták annyiba, adtak szegény emberecskének egy jó verést, aztán ők is kitanították:

véka rozs

írta Kóka Rozália mesemondó

Keresztes Dóra rajza

— Máskor, ha ilyent lát, ne azt mondja! Mondja azt, hogy én istenem, válaszd el!

— Ezután azt mondom. Én istenem, válaszd el, én istenem, válaszd el!

Ment előre az emberecske, bánatos volt, bánatában az orra a térdit verte. Ahogy így megy előre s fújja a magáét, jön szembe egy lakodalmas menet. A lakodalmasok énekelnek, kurjongatnak, mégis valaki meghallotta, hogy mit mond ez az ember. Elkiáltotta magát:

— Álljanak meg, emberek! Hallják-e, mit mond ez a szerencsétlen? Azt mondja, hogy az úristen válassza el a fiatalokat egymástól!

Na, a násznép nekiesett az emberecskének s irgalmatlanul megtépte, végül kitanította:

— Máskor ha ilyent lát, ne ezt mondja! Mondja azt:

— Szorítsd hozzád, csókold meg!

— Ezután azt mondom. Szorítsd hozzád s csókold meg, szorítsd hozzád s csókold meg! — Menegetett tovább az emberecske, s fújta a magáét. Egyszer csak jön szembe egy ember, húz egy döglött kutyát, viszi eltemetni.

— Szorítsd hozzád, csókold meg!

A kutyás ember megállott, körülnézett, s nekiállt az emberecskének:

— Mi az? Kend csúfolkodik vélem? Ezt a dögöt megcsókoljam? Elment kendnek az esze? — Nekiszökött az emberecskének, jól megpallta s végül ki is tanította:

— Kend szerencsétlen! Máskor, ha ilyent lát, ne azt mondja! Mondja azt, hogy phi, de büdös, vesd tovább!

— Ezután azt mondom. Phi, de büdös, vesd tovább, phi, de büdös, vesd tovább!

Meneget az emberecske tovább s fújja a magáét. Ahogy így meneget, elhalad egy udvar előtt, hát ott éppen akkor vágtak le egy szép, háromszázkilós disznót. Töltötték a kolbászt, a hurkát, dolgoztak a szép sonkákkal, szalonnákkal. Meghallja az egyik böllér, hogy mit fúj ez a szerencsétlen, s kiszólott a kapu tetején:

— Büdös ám kendnek a lika! Még hogy ez a drága disznó büdös?!

Kezében volt egy nagy kés s az emberecske után iramodott. Hát az úgy megijedt, s úgy megfutamodott, hogy lehet, ma még mindig fut. A véka búzát s a véka rozsot még ma is várja a felesége, ha meg nem unta. Aki nem hiszi, járjon utána.

ELÉG, HA VAL

Az asszony a porolónál összetalálkozik egy szomszéddal.

— Mit vegyünk a gyerekeknek karácsonyra? — szólítja meg a szomszéd, és fázósan összehúzza magán a hitvány kabátot.

— Mozijegyet. A moziban meleg van.

Megegyeztek. Egyikük két kisgyerekkel bajlódik, az asszony, aki a mozit javasolta, hárommal. Férjeik, fivéreik nincsenek otthon. Lövészárokban fagyoskodnak valahol. 1944 decemberét írják.

Egy csattanás

Karácsony napja. Az asszony minden felvehetőt magára húz és elindul. Meg akarja tudni, játszanak-e még a mozik. Megkerüli a ház sarkát, szemével végigsimítja a gesztenyefát, köszön Pálfi úrnak, a másik szomszédnak, aztán egy hatalmas csattanás, és...

Az asszony a lépcsőn ülve tér magához. Él. Igen, él, semmi kétség. Csak egy közeli ház padlására csapódott be és robbant egy akna. Tehát megérkezett a front. Nemsokára vége a kínlódásnak. Újra látja a férjét. Ő meg a gyerekeket. Ha megérik...

A veszély itt van egészen közel. Ki kell most már bírniuk valahogy.

Az asszony fürgén talpra áll, siet vissza a kert végébe, pici lakásába. Összeszedi a gyerekeit. A pincébe igyekeznek. Mozi helyett a megbízható szenespince sötétje ad most meleget. A biztonságét. Mások is így gondolják: legalább tíz gyerek kuporog az egyik, nagyjából ugyanennyi a másik pincében. (Az egyik az Orbánhegyi út 37., a másik az Istenhegyi út 28. alatt.) A két ház közt csendes, tágas, békés kert. Szokásos téli pihenőjét tartja.

Szökés mankóval

Két nappal később. A férj megérkezik. Mankóval jön, azaz hogy szökik. Amikor megsebesült, az Áldás utcai iskolába vitték, kórházba. Hiába, sok volt a sebesült. Annyira sok, hogy a kevésbé súlyos sérültek kiszorultak onnan is. A katonát a németek átszállították Óbudára. További gyógyítás helyett azonban el akarták vinni. Miért? A katona nem értette, hiszen járni is alig tudott, nem vehették volna hasznát. Összeszedte hát maradék erejét, és egy társa segítségével egyszerűen hazaszökött. Most itthon kuksolhat a pincében ő is.

1945. január. A Wermacht-katonák otthonosan járkálnak a pincében. Kezükben páncélöklök, mint karvastag ágak. Az övükben kézigránátok, mint nehéz koloncok.

— Nem kell ide bombatalálat! — rémüldöznek az asszonyok —, elég, ha valamelyikük megbotlik véletlenül. Mindannyian repülünk.

Sétapálcájuk sincs

A szovjet katonákat már csak egy utca választja el az ellenségtől. Az Orbánhegyi úton németek, az Istenhegyi úton oroszok.

— Le kéne fegyverezni a pincében járkáló németeket — fontolgatják a férfiak, de nem tehetnek semmit. Egy sétapálcájuk sincs, nemhogy fegyverük. S ha lenne is... Még eltalálnának egy kisgyereket.

Január vége felé. Az utcán hangosbeszélő autó vonul végig lassan, újra és újra ugyanazt ismételve. A pincéből rosszul hallják. A lényeg mégis reménykeltő. Talán megmenekülnek.

Február 1. Egy szovjet járőr kinyitja a pinceajtót. Nem keres-kutat, tudja, hogy kiket talál, vagyis, hogy nem rejtőzködik ellenség a pincében. Türelmet kér, nyugalomra, óvatosságra int. Még nem jöhetnek ki. Veszélyes.

Február 14. Mindenki előbújik a napvilágra. A szemüket és a lelküket még szoktatniuk kell hozzá.

Filmek az ablakban

Az asszony körülnéz. A lakásuk sehol. Leégett. Megvizsgálja, nincs-e a hamuban valami használható. Hosszasan kotorászik, de semmi. Legjobban azon csodálkozik, hogy nem tud bánkódni az elveszett holmin. A gyerekek ruháját ki kellene mosni... Azon kívül, ami rajtuk van, nincs egyebük. Víz és szappan sincs. Hideg van. Meg tetű. Most már nem baj.

Mindenki megpróbál újra fészket rakni. Az asszonynak és családjának egy kilenc méter hosszú helyiség jut

az Istenhegyi út 28-ban. Bejárat egyenest az udvarról, a nem létező ajtón át. Ablaküveg sincs. Gyors tatarozás használt filmekkel. A János kórház röntgen szobájából kerültek oda valahogy. Igaz, most megint nincs világos, de a hideg sem tódul be annyira. Jöhet a kölcsön-vájdling. (Fölül széles, öblös, alul elkeskenyedő, kétfülű mosogatótál, zománcozott fémből vagy horganylemezből.) Mire kell a tál, mikor ennivaló sincs? Az asszony és a gyerekek havat gyűjtenek benne. Alig van hó, pedig most nagyon kéne, mert az Orbán téri forrással is történt valami. Nem ad vizet. Némi vita: az olvasztott havat mind megigyák-e vagy tegyenek el belőle. Majd-szerzünk-frisset jelszóval megisszák. A mosással meg kell várni egy nagyobb havazást.

Mindnek elege volt

A férj nem tud várni. Nem is akar. Valahogyan siettetni szeretné, hogy legyen víz, élelem és meleg. De hogyan tehetné? Amíg a németek itt vannak, addig sehogy. Abban segíthetne viszont, hogy mielőbb eltűnjenek innét... És a férj, akinek már réges-rég elege volt a háborúból, és akire otthon is nagy-nagy szükség van, újra katonának jelentkezik. Csak most önként, szabad elhatározásából, a szovjet csapatok parancsnokságán. Nem egyedül jutott erre az elhatározásra. (A Budai Önkéntes Gyalogezred, amely a Vörös Hadsereggel együtt részt vett a felszabadító harcokban, csupa olyan magyar emberből állt, akik megelégelték a háborút és a katonáskodást.) A Magyar 1. Honvéd Tüzérezred 4. ütegébe osztják be. Részt vesz Budakeszi felszabadításában (erről cirillbetűvel írt igazolást is kap), majd ezredével és a szovjet csapatokkal ő is nyugatnak tart.

Plüss a bakon

Az asszony otthon próbál rendet teremteni. Nem mozdul el a gyerekek mellől. Elmeséli nekik, hova ment az édesapjuk, és figyelemmel kísérik, hol lehet éppen. A gyerekek közben sós vízben főtt lóhúst rágcsálnak jóízűen, mint manapság a kiflit. Egy temetést is látnak. Furcsa, megrendítő, gyönyörű temetést. Azt a kilenc szovjet katonát temetik, akik az ő házukat védték és a benne meghúzódókat. Az asszony valamiképpen szégyenkezik, amiért haja szála sem görbült.

— Áll vagy hetven-nyolcvan ember a domboldalban megásott sír körül. Minket nem engednek közel. A kilenc halott egyike rangos lehet. Kőműves-bakot szereznek valahonnét, letakarják lila plüssel, és arra fektetik a koporsót. A végtisztesség sortüze az asszony csontjait is megremegteti. Aztán újabb dübörgés. A földgöröngyök puffannak. Csak az asszony hallja dübörgésnek.

Azok a Werhmacht-katonák is mind odavesztek, akik az Orbánhegyi út 35-be, majd a 29-be vették be magukat.

— Egy csomó kamaszfiú. Az iskolából zavarták ide őket. Sírtak, mielőtt meghaltak, hangosan zokogtak. Egy csomó tönkretett gyerek...

Egy zsák ajándék

Önmagán nem sajnálkozik az asszony. Nem jut rá idő. Szerez egy egész zsák száraz kenyeret. Ajándék a nagynénitől a gyerekeknek.

A férj a szovjet csapatokkal eljut az osztrák határig. 1945. április 4. Magyarországon már nincsenek németek. Visszafordulhat. Még nem szerel le, csak 1945. július 14-én, mint a Magyar Néphadsereg tizedese. Végre haza kerül. Várja a család, várja a gyár. Munkához láthat megint. Az asszonynak eztán kicsit könnyebb lesz. A család is felszabadult.

Schumy József és Schumy Józsefné visszaemlékezéséből írta: Józsa Teréz

Máris Márs feljegyzései

Akinek a barátság-házban dolga van

— Képzeld, ma elmaradt az orosz!

— Csak nem lett beteg Zsuzsi néni?

— Nem, azt mondták, valami találkozóra vagy továbbképzésre ment a barátságházba.

— Hová?

— A barátság-házba. Én így hívom, mert mert így rövidebb és érthetőbb. Abba a házba, ahol a Nyírfácska bolt van. Becsületes nevén **Szovjet Kultúra és Tudomány Háza.** Olyan tekintélyes, hogy az ember azt hinné, csak államtitkárok és miniszterek fordulnak meg benne. És nem. Képzeld! Mindenkit beengednek...

Jól értesült Terka húgom közlendőjét hittem is, meg nem is. Valami ugyan rémlett a Kossuth Lajos és Semmelweis utca sarkán álló árkádos palotáról, de még soha sem voltam benne. Eszembe se jutott, hogy megtehetném.

Utánanéztem, s megtudtam, hogy a ház 1896. január 1-én nyitotta meg kapuit az Országos Kaszinó, „a magyar társadalom művelt osztályainak" tagjai előtt. Kik voltak ők? Dologtalan nemesek, közhivatalnokok, polgárok. Legfőbb „úri passziójuk" a kártyázás (készpénzben, amint azt a kaszinó szabályzata előírta). Az épületben volt étterem, írószoba, könyvtár, olvasóterem, biliárdszoba, kártyaszobák sőt vívóterem és vendégszobák. Bálok a sárga teremben, női kaszinó a zöld teremben. (Az arisztokrácia a Nemzeti Kaszinóba járt.)

Aztán 1919 januárjában a második emeletet diákotthonnak rendezték be. A Tanácsköztársaság alatt a kerületi direktórium az olvasóteremben tartotta meg üléseit, majd a Vörös Hadsereg egy része is állomásozott benne.

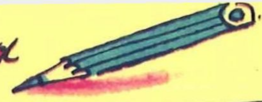
A háború és felszabadulás után a Magyar — Szovjet Baráti Társaság központja költözött ide, majd 1957-től csaknem másfél évtizedig a magyar zenei élet egyik központja volt. (Az MSZBT a Gorkij fasorban kapott helyet.)

A Semmelweis utcai palotában 1973. november 9-én ünnepélyesen felavatták a Szovjet Kultúra és Tudomány Házát.

A könyvtár ma több mint 25 ezer kötetet számlál, de 200-féle újság, folyóirat és 500 időszakos kiadvány, a szovjet műszaki, tudományos irodalom újdonságai is hozzáférhetők. Az első és második emelet folyosóján és a kiállítási teremben egyszerre akár három tárlat is rendezhető. Új, 220 nézőt befogadó moziterem (a karosszékekben tolmácsberendezéssel) és nyelvi laboratórium épült a legmodernebb technikával.

Zsuzsi tanárnéni valóban oda mehetett. Az orosz nyelvet oktató tanárok szervezett továbbképzését szolgálja a ház. Itt működik még a volt szovjet ösztöndíjasok klubja, azoké, akik a Szovjetunióban végezték egyetemi tanulmányaikat az állam támogatásával, a nyelvtanulók, a Kortárs ifjúsági és a Napocska gyermek-klub. Rendszeresen szerepelnek itt a hozzánk ellátogató szovjet művészek, műkedvelő csoportok és olyan magyar művészek, akik voltak, vagy készülnek a Szovjetunióba vendégszereplésre.

Az épületben tehát tényleg nem csupán tekintélyes államférfiak fordulhatnak meg. De nem is mindenki, ahogy Terka mondta. Csak akinek dolga van itt. Aki tanulni szeretne és aki közvetíteni: barátságot, igaz gondolatokat. Oroszul vagy magyarul, szovjet és magyar állampolgároknak. A költészet, a zene, a tánc, a film, a színház nyelvén... Sokan vannak. És még többen, akik értik.

DALLOS JENŐ: **Jenci és a színesceruza**

Én vagyok a Jenci! Velem minden furcsaság meg szokott történni! A múltkor is...

A minap kaptam egy színes ceruzakészletet...

Mindenfélét firkáltam vele: lovat, napot, embert...

Tyúkot, madarat, halat...

Mindent telefirkáltam, még a falakat is...

Azért vettétek, hogy rajzoljak vele!

Dobra verjük

Elfelejtett mesterek nyomában. A nyomozók a békéscsabai 11. számú Általános Iskolába járnak és az úgynevezett esztétikai, kultúrtörténeti blokkban szorgoskodnak. Az idén a békéscsabai elfelejtett mesterek nyomába szegődtek. Elkezdték az elfelejtett tehetségek sírjának feltérképezését. Az egykori Jaminában (ma Erzsébethely, az iskola is ott épült) élt egy szőlőnemesítő, Stark Adolf. Az ő sírját is ápolják és az iskolában emlékhelyet létesítettek neki. A gyerekek esküsznek rá, hogy az efféle nyomozás izgalmasabb, mint egy krimi. Hiszünk nekik.

Majd ha fagy. Ezt akkor szoktuk mondani, ha kérnek tőlünk valamit és azt sehogy sem akaródzik megtennünk. A Majd ha fagy! mondattal a távoli jövőbe helyezzük a kérés teljesítését, oly messzire, hogy bárki így is értheti: soha. Nem így a gyöngyöstarjániak! Ők pontosan tudják, hogy megint lesz korcsolyapályájuk, majd, ha fagy. Mert már az idén is volt, amikor fagyott. A művelődési központ udvarán készült el a pálya. A világítását a helyi termelő szövetkezet szakemberei szerelték fel. Köszönjük önzetlen segítségüket.

A pécsi úttörőházért. Az év végére elkészül Pécs város új, társadalmi összefogással épülő úttörőháza. Üzemek, vállalatok és iskolák vállaltak és végeztek társadalmi munkát. A hulladékot (papírt és fémet egyaránt) szorgosan gyűjtik. Az építkezés számlájára eddig több, mint kétmillió forintot fizettek be összesen a város gyermek és felnőtt lakói.

Rajzverseny Indiában. Minden évben megrendezik Indiában a nemzetközi gyermekrajzversenyt. Az idei pályázat 27 díjat hozott a magyar gyerekeknek. A díjakat az indiai alelnök adta át Delhiben, köztük a Dzsavaharlal Nehru arany emlékérmet. Az aranyérem nyertese a 12 esztendős Bogárdi Edit. További sikereket, szép rajzokat, kellemes szórakozást kívánunk a pályázat résztvevőinek — és a többieknek.

A gencsapáti öregekért. A Vas megyei Gencsapátiban tán könnyebb egy kissé az idős kor terhe, mint másutt. Az általános iskola József Attila Úttörőcsapata megszervezte a segítséget a rászorulóknak. Főképp az Állami Nevelőotthonban lakó diákok jeleskednek ebben: naponta elviszik az előfizetéses ebédet az idős, magányos embereknek, eljárnak hozzájuk takarítani, de felaprítják és behordják a tüzelőt is, ahol kell.

Nyuszifejű üzenő tasak. A vastag vonal mentén vágjátok körül az I—II—III jelű rajzokat. A III-as számmal jelzett fejet ragasszátok a IV-es mintarajz szerint a II-es laphoz, majd száradás után az így kapott zsebet az I-es ábrán lévő piros C-vel jelzett pontozott alaphoz. A felső rekeszbe „üzenő cédulákat" és egy ceruzát tegyetek. A minta szerint tűzzétek fel pl. a telefon közelébe vagy a konyhában megfelelő helyre. A cédulákra felírhatja, üzenheti a család bármelyik tagja: hová ment, mikor jön haza, mit kell vásárolni, stb.

„Zsákba macska" címmel megjelent a Dörmögő Dömötör új kifestő könyvecskéje. Vidám verseket, feladatokat, kiszínezhető képeket találhattok benne.

Parázs István

Tavaszi kép

Csillagpikkelyes éjszakában
hárfáz a szél, s a fűzfalomb
hegyén a Hold selyemruhában,
a barka rajta kis kolomp.

Thuróczy Mária

Valaki jön

Nyírfánk törzsén ezüst tapad,
ezüstös ágán rügy fakad.
Alatta áll egy régi pad,
pirosan ragyog, mint a nap.

Valaki jött egy szép napon,
megpihent ott a kis padon.
Ruhája halvány zöld selyem.
Minden tavaszon meglesem.

titkos

Jutka azt tervezi, ha felnő, ő lesz az ÁLLATKERT igazgatója. Hogy addig is gyakoroljon vettünk neki egy élő -t. Nagyon örült.

Vett egy -ot. neki → (Nem az ↖)

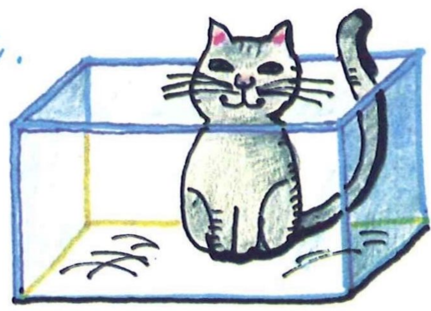
Tegnap azonban nagyon -erült volt. az ÁLTAL ISKOLA -ban 5 percenként megnézte az -t.

- Mi a baj? - kérdeztem.

- Aggódom az -ért. - felelte.

- Miért, van nálatok ?

- Nálunk nincs, de a szomszédban van. Suli után én is mentem vele. almas látvány tárult a -ünk elé! Vigasztaltam -t.

EZ!

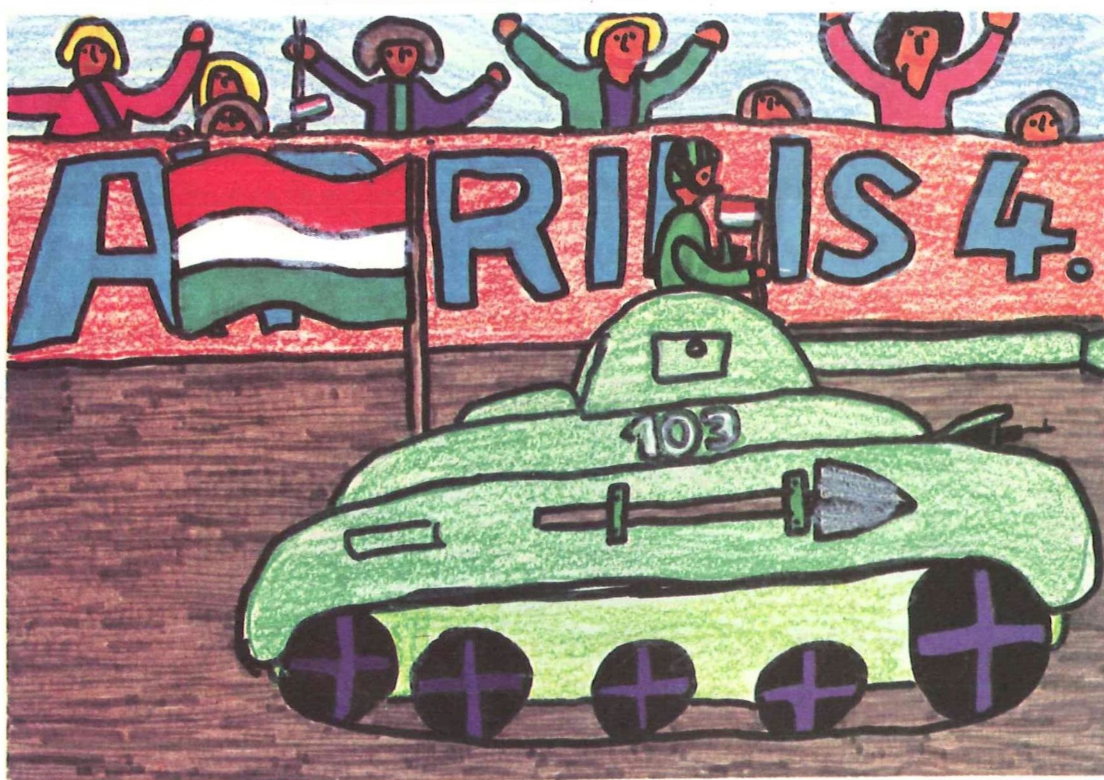

- Ne bőgj! Inkább örülj. Meg2zödött az állatkerted lakossága. Kis helyen is elférnek.

Ekkor megpillantottam az élő -t a padlón. El akartuk kapni, de nem sikerült -ön csípni. Kissurrant a -ból.

- Nem baj! - mondta Jutka. Majd utána küldjük a -t...

Írta Gyárfás Endre, rajzolta Koltai Éva

Paik András rajza, Pécs, Egyetem úti Ált. isk.

Postafiók 100

Április végén nyuszival, piros tojással, barkával és locsolkodással jön húsvét ünnepe. Szép beszámolókat kaptunk a szigetbecsei kisdobosoktól — íme:

„Vasárnap tojásfutásra mentem. Ez régi népi hagyomány. Úgy történik, hogy a tojásokat sorba rakják, aztán futva kell belőlük felkapni, s azt eldobni. Szólt a muzsika, és két bácsi mutatta, hogyan is csináljuk. Az, akit az eldobott tojás ér, biztosan szerencsés lesz. Mi mégis annak örültünk, amikor a tojás a háztetőt találta el, vagy az udvarokba esett." **(Ignácz Erika)**

„Elérkezett húsvét ünnepe. Reggel kiraktuk az asztalra a hímes tojásokat, süteményt és málnát. Testvéreimmel együtt izgatottan vártuk a locsolókat. Végre megérkezett az első, és utána sorban a többiek. Nagyon illatos volt a fejünk a sok kölnitől." **(Michélisz Edina)**

„Ünnep előtt nagy volt a készülődés minálunk. Édesanyám süteményt sütött. Megfestettük a tojásokat, pirosakat, sárgákat, lilákat. Még tojástartókat is csináltunk hozzá. Annyi locsolónk volt, hogy elfogyott az összes tojás." **(Szücs Matild)**

A szigetbecsei gyerekek címe: Szigetbecse, Általános iskola, Makódi út 44/46. 2321. Azért írjuk ide, mert sokan keresnek kedves levélíróink közül levelezőtársakat. Hátha így sikerül teljesíteni néhányotok kívánságát.

Kivés Krisztina ötödikes pajtás (Fáy András Körzeti Általános iskola 3240 Parád, Kossuth L. u. 128.) játékleírást küldött.

„Iskolánkban nagyon régi hagyomány a játékok és táncok gyűjtése. Legjobban a »héja-héja lakatos« című játékot kedvelik. A »héja« kiszámolása mondókával történik:

Egyki, petyki, eredj ki,
szőlőhegyre szaladj ki,
Hozzál nekem szőlőt,
Hadd rakom meg a bendőt,
Te vagy a héja!

Akire a kiszámolás esett, ott marad a kör közepén. A többiek szétszóródva leguggolnak. Most kezdődik a játék! A »héja« szökdelve, hol erre, hol arra közelít a többiekhez, akik guggoló helyzetben, páros lábon ugrálva így biztatják:

Héja, héja, lakatos,
látom lábad ripacsos,
addig libát nem adok,
míg a lábad ripacsos!

A mondóka végére a héja megfog valakit, aki neki tetszik, vagy akit éppen elér. Az lesz az új »héja«. A játék azzal folytatódik, hogy a játékosok szétfutnak, és rákezdik:

Héja, héja, lakatos,
elloptad a kakasom.
Addig libát nem adok,
míg azt vissza nem adod.
Te vagy a héja!

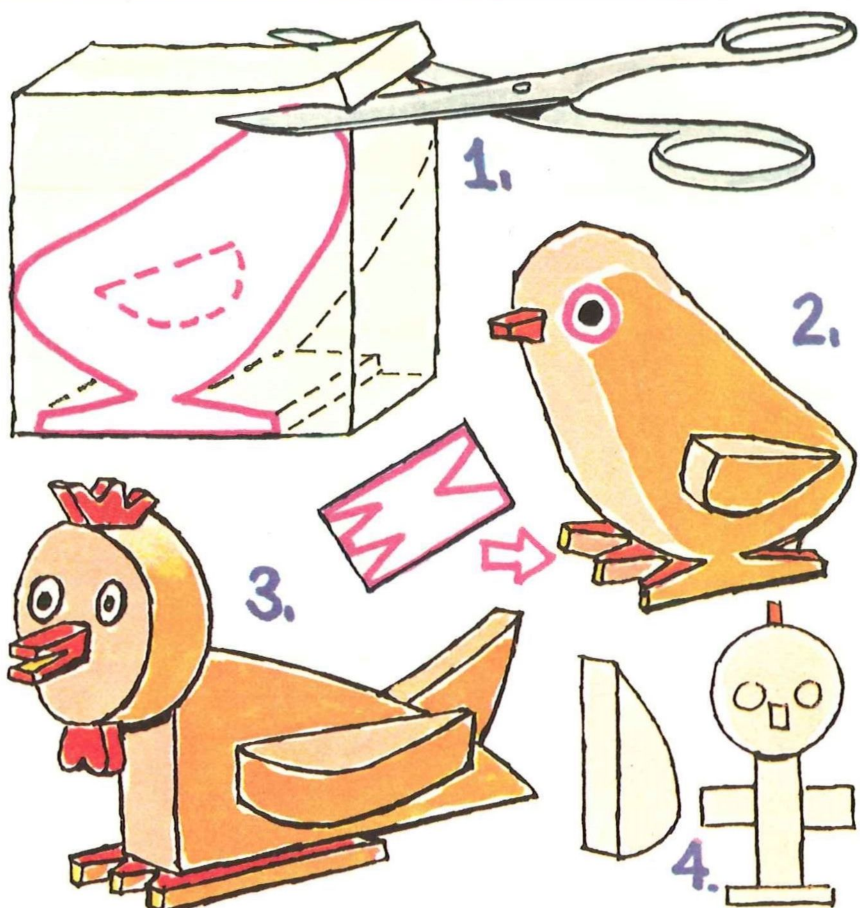
Valamikor ezt a játékot Parádon és környékén a libaőrző gyerekek játszották."

Vajon ti mit játsztok a szabadban? Írjátok meg! Leveleiteket, beszámolóitokat várjuk!

Kisdobos

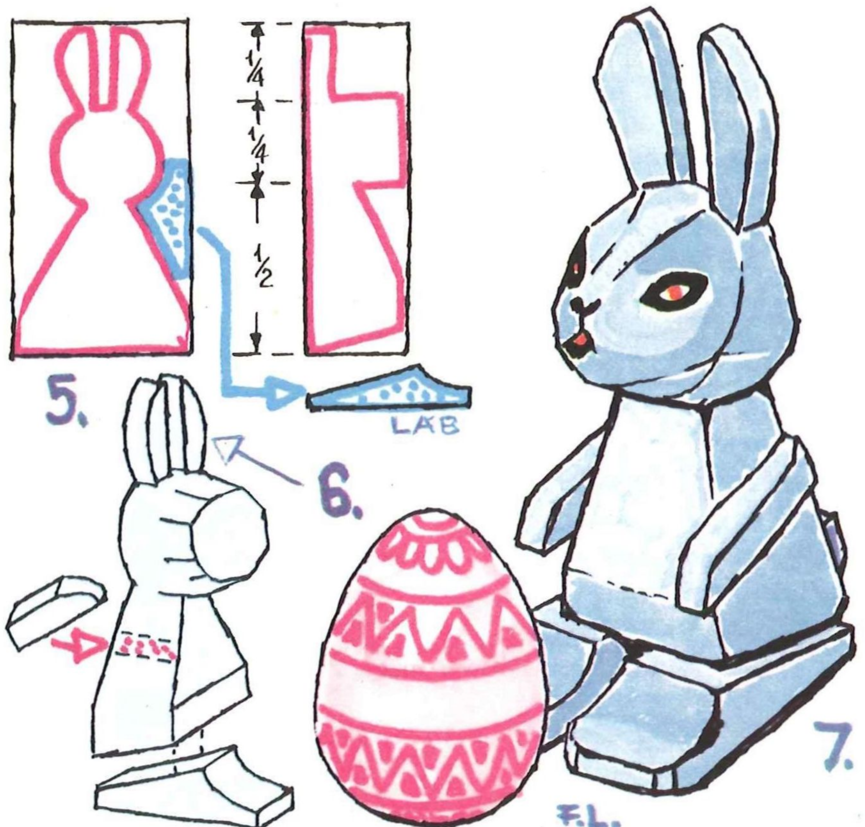
Ferkai Loránt: Húsvéti habszivacs állatok

Néhány forintért végy mosogató habszivacs darabkákat. Vágd egyiket felébe, s mindegyikre rajzold rá az 1. ábrán látható kiscsibe körvonalát. Nagy ollóval, határozott vágásokkal szabd körül mindkettőt, s a forma éleit levagdosva alakítsd ki a húsvéti kiscsibét (2.). A talprészt úgy vagdosd, hogy lábujjai is legyenek. Szárnyakat a lehullott darabkákból vágj, és ragaszd őket kétoldalról a testre. Ragasztóként Technokolt használj, az kitűnően ragasztja a habszivacsot. A csőrt is kis — filctollal megpirosított — darabkából ragaszd a helyére; a szemeket rajzold. Van hát két csibéd, kotlóstyúk is kellene hozzájuk! Ha jól megnézed a 3. ábránkat, rájössz, milyen formájú darabokból kell összeragasztanod. Lehet a tyúk is sárga, mint a csibék, de bármilyen más szín is megfelel. A fej köralakú, tehát egy korong, a test inkább háromszög alakú, s a farok is. Lehetnek a darabok is különböző színűek, attól függ, milyent tudsz venni! A 4. ábrán elölről látod a tyúkot, azért rajzoltuk így is le, hogy teljesen világos legyen a minta.

A nyuszi is illik a húsvéti meglepetések közé. Bármilyen színű, szappannál kissé nagyobb habszivacsra rajzold rá az 5. ábrán látható körvonalat, s vágd is ki. Az oldalnézetből látod, hogy tovább hogyan vagdosd az anyagot, hogy végül nyuszi legyen belőle. A kieső darabokból lesz a két hátsó s a két mellső láb. A fülrészt vágd keskenyebbre (6.), az arcrészt kerekedőre-hegyesedőre, majd ragaszd a helyükre a lábakat, s kész a nyuszi (7.). Itt megjegyezzük, hogy ha nem vagy eléggé ügyes, vagy még kicsi vagy, csupa darabból is összeragaszthatod a nyuszit, így könnyebb. Külön vágod tehát a testet, külön a fejet, a füleket stb., és Technokollal összeragasztod. Pár perc alatt meg is szárad.

A nyuszi elé illik egy szép piros tojás, vagy kicifrázott, úgynevezett „hímes" tojás. Ezt falun sokféleképpen készítik. Most csak annyit róla, hogy boltban kapható tojásfestékkel a ráírt utasítás szerint festhetsz tojást, de egyszerűen filctollal is rajzolhatsz mértani formákat, virágdíszeket a megfőzött tojás héjára, amint azt rajzunkon is láthatod.

Áprilisi fejtörő

Keresztrejtvény

Újszerű keresztrejtvényt mutatunk be: adott az ábra és adottak a megfejtések. Nektek kell kitalálnotok, melyik szó hová kerüljön. Végül olvassátok össze a piros négyszögekbe eső betűket. Ezt kell a keresztrejtvényből beküldenetek. Megfejtése igen egyszerű, ha az egyetlen 7 betűs szót írjátok be elsőnek. **Megfejtések:**

2 betűs: OÁ, FL, IÁ, KI, SK, LP, OL, ÜK
3 betűs: DEA, TEA, NŐI, ÁSÓ, DIÓ, ÜSS, ION, ORI, SZR
4 betűs: MÓRA, SZÉN, KÉSZ, SILT
5 betűs: FELSŐ, OSTOR, ÁRKOL, DOTÁL
6 betűs: ÁSATÁS, ZOKSZÓ, PERZSA, KAZLAT
7 betűs: APRÍTOK
8 betűs: SPÓROLÓS, ÁLMODOZÓ

A március havi megfejtésekhez hasonlóan, ezt az öt fejtörőt is írjátok le levélbe, tegyétek hozzá a bal felső sarokban lévő 8-as számot. Postára majd csak a májusi megfejtésekkel együtt kell feladni. Addig is jól őrizzétek meg!

Rejtvényfejtők, figyelem!

Lóugrás

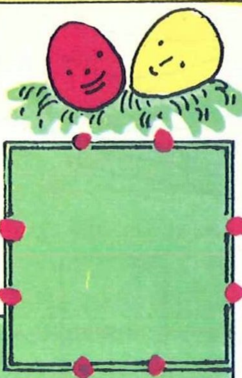
Hány számot tudtok beírni ebbe a 20 négyzetből álló téglalapba „lóugrás" szerint. A jobb alsó sarokban kezdjétek és 1—2—3—4— stb. sorrendben írjátok be a négyszögekbe. Az ábra mellé írjátok oda az elért legnagyobb számot.

Ikerszavak

Az adott szavak ikerszavait írjátok be és kezdőbetűiket olvassátok össze!

- -barka
- -hatol
- -rongy
- -durral
- -csepró
- -forog
- -begyedem
- -kelés
- -bencsem
- -dombos

Figyelem!

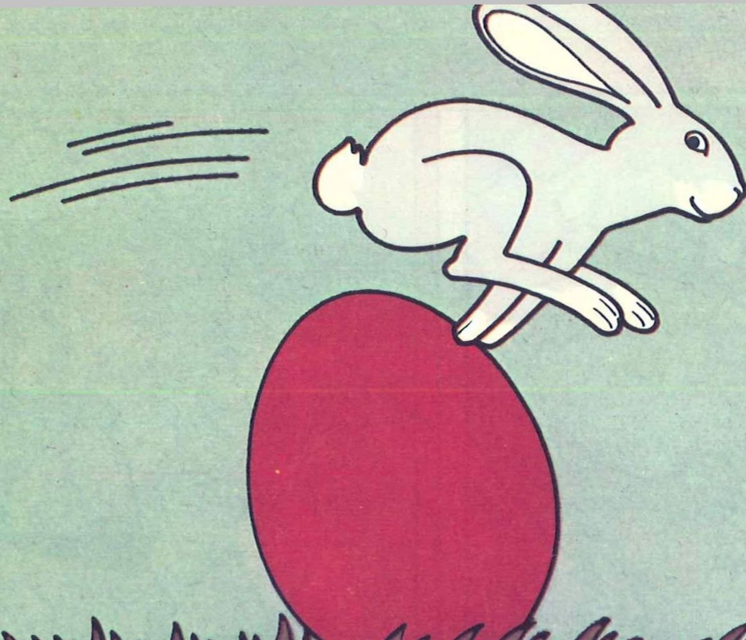
Egy négyzet oldalain kijelöltük a harmadoló pontokat. Mindegyik megjelölt pontot kössétek össze az összes többi megjelölt ponttal. Az egy oldalon fekvő pontokat **nem kell** összekötni. Összesen hány vonalra van szükség?

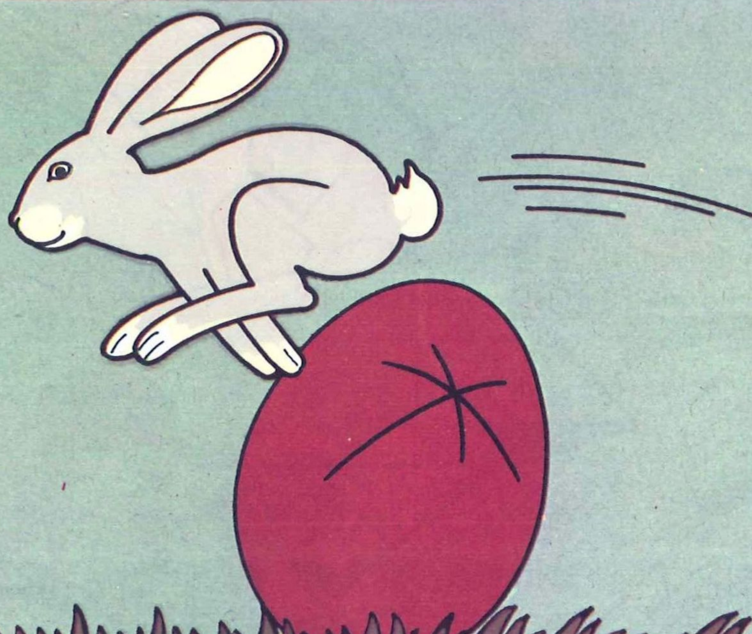
Népdal magánhangzók nélkül: TVSZSZLVZTRSZT

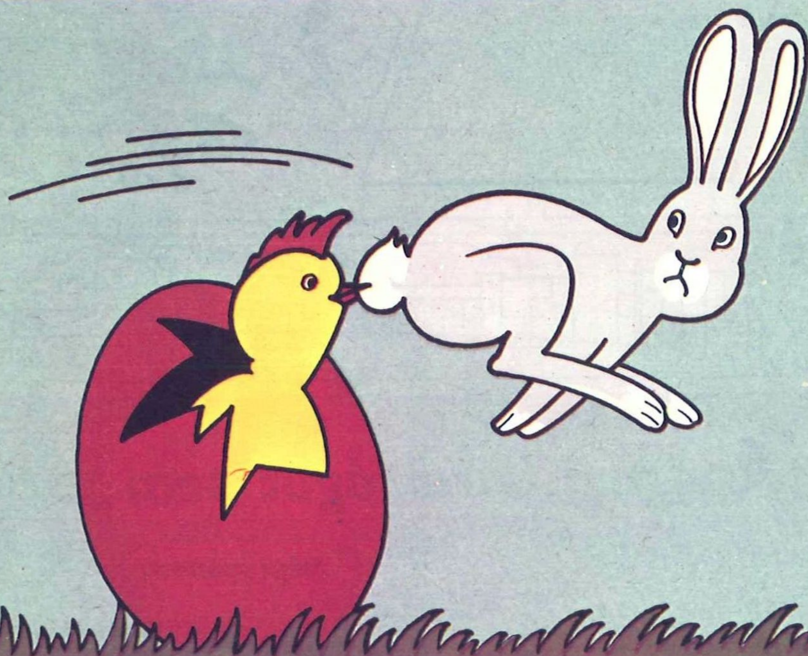
kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXXIII. évf. 4. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502 Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374 Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) Budapest V., József nádor tér 1., 1900 közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 55,— Ft, I. félévre 33,— Ft, II. félévre 22,—, negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 84.0124. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlap **Herpai Zoltán**, a hátsó címlap **Békés Rozi** munkája

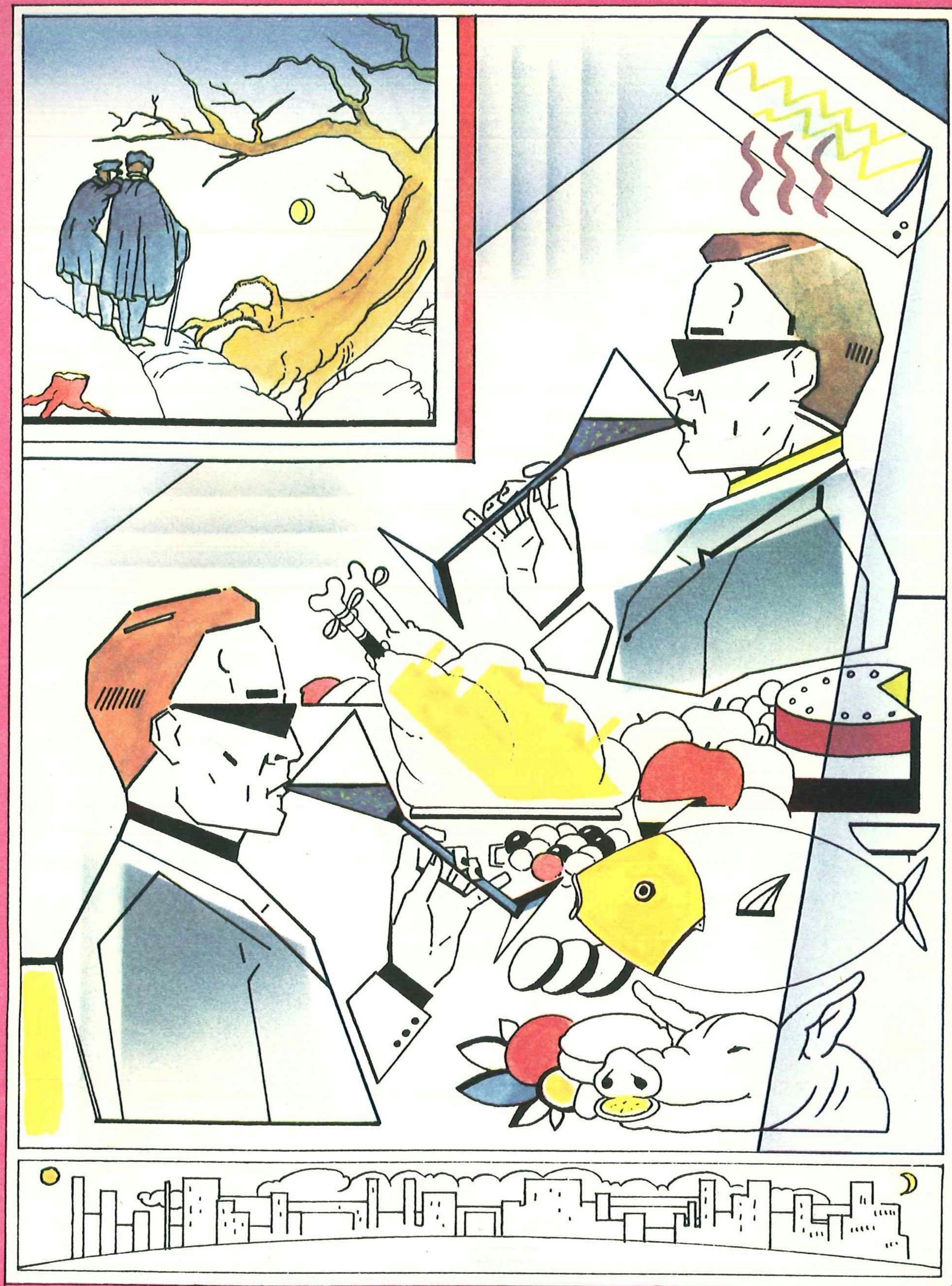
Vida Győző munkája

Ára: 5,50 Ft

Az igazi barátságot nem fazékban főzik.

Népi mondás